

11 DECEMBER 2009 / COLUMN / DEFENSIE , INTERNATIONALE ZAKEN

HARRY VAN BOMMEL:

DE STAAT GEDAAGD

 Voorlezen

Acht weduwen en één overlevende van de Nederlandse massamoord op onschuldige burgers uit het Indonesische dorpje Rawagede, hebben de Staat voor de rechter gedaagd. In een dagvaarding van 45 pagina's eisen zij erkenning en schadevergoeding. Al jarenlang pleit de SP voor volledige openheid over de koloniale oorlog en compensatie voor burgerslachtoffers. In de Kamer kregen we daar nooit een meerderheid voor en daarom ben ik verheugd met deze aanklacht tegen de Staat.

Er is nog steeds geen volledige openheid over het verloop van de politionele acties in 1947. In 1969 is de Excessennota opgesteld maar sindsdien zijn er nieuwe feiten en documenten naar buiten gekomen. Daaruit blijkt onder meer dat al in een vroeg stadium is besloten niet over te gaan tot vervolging van Nederlandse militairen die zich aan oorlogsmisdaden schuldig hebben gemaakt. In de dagvaarding wordt dat feit een 'onrechtmatige daad' genoemd. Er is nieuw historisch onderzoek nodig om de Excessennota aan te vullen en te corrigeren. Laat deze rechtszaak de opmaat zijn naar dat onderzoek. Het is in het belang van de nabestaanden, de veteranen en de geschiedschrijving dat alle feiten aan het licht komen. Over Rawagede maar ook over de andere dorpen waar zich soortgelijke taferelen hebben afgespeeld.

De Nederlandse verwerking van het koloniale verleden gaat traag. In 2005 baarde toenmalig minister Bot opzien met de opmerking dat Nederland met de positionele acties aan de verkeerde kant van de geschiedenis heeft gestaan. Pas in 2008 en na aandringen van de Kamer ging de Nederlandse ambassadeur voor het eerst naar de jaarlijkse herdenking in Rawagede. Het verzoek om excuses en schadevergoeding werd echter resoluut afgewezen. De huidige minister Verhagen heeft meermalen gesteld: "We hebben spijt betuigd maar geen excuses aangeboden. Spijt en excuses zijn twee verschillende zaken." In dat laatste heeft Verhagen gelijk. Spijt is eenzijdig, bij excuses zijn twee partijen betrokken. Als nabestaanden excuses aanvaarden, dan is het te verwachten dat zij dat doen onder de voorwaarde van schadevergoeding. Dat is precies waar de regering zo bang voor is.

Het zou onredelijk zijn als de Nederlandse Staat zich beroept op verjaring van de misdrijven. In het verleden heeft de Staat regelmatig afgezien van het invoeren van verjaring bij zaken uit de Tweede Wereldoorlog. Vorderingen van slachtoffers worden nog steeds in behandeling genomen op grond van redelijkheid en billijkheid. Het zou rechtsongelijkheid opleveren als er nu anders wordt gehandeld. De advocaten maken in de dagvaarding die vergelijking ook en daar hebben ze een sterk punt volgens mij.

Toen ik vorig jaar in Jakarta sprak met enkele weduwen en de enige man die het bloedbad heeft overleefd, was ik onder de indruk van hun kalmte. Zij hebben zo lang moeten wachten op deze belangrijke ontwikkelingen. Ik hoop van harte dat dit geen slepende zaak wordt en dat zij een goede afloop ervan nog mee mogen maken.
